

Posudok oponenta

Prof. Lubomír Batka, Dr. theol.

Habilitačná práca: *Tomáš Akvinský. O eucharistii v Teologickej sumě, STh III, q. 73-83.*

Autor: dr. Benedikt Tomáš Mohelník OP, Th.D.

KTF UK v Prahe

Kandidát vypracoval preklad, teologický komentár a poznámkový aparát k traktátu Tomáša Akvinského o sviatosti eucharistie v *Teologickej sumě*, q. 73-83 v rozsahu 328 strán. Hneď na úvod možno konštatovať, že ide o originálne dielo. Hodnota práce spočíva aj v tom, že je súčasťou nového prekladu Teologickej sumy v dominikánskej edícii Krystal OP, ktorý je plánovaný až do roku 2025. Autor nie je na tomto poli žiadnym nováčikom, nakoľko už v tejto edícii vydal autor v roku 2019 obdobnú knihu s názvom *O svätostech obecně v Teologickej sumě*.

Dielo je rozdelené na nasledovné časti: úvodná štúdia, prehľadný slovník hlavných pojmov, preklad Teologickej sumy (q. 73-83), anglické zhrnutie a obsah.

Moje hodnotenie sa týka predovšetkým úvodnej štúdie a poznámkového aparátu, keďže na posúdenie kvality prekladu z latinského jazyka do češtiny treba iného odborníka.

Úvodná štúdia podáva prehľad o spôsoboch slávenia eucharistie v dobe Tomáša Akvinského ako aj jeho teologické zdôvodnenie hlavného postavenia eucharistie medzi sviatosťami. Autor sa obsírne venoval pojednaniu o eucharistii ako o sviatosti a obeti, ako aj vysvetleniu sviatostnej premeny skrze osobnú prítomnosť trpiaceho Krista (transsubstanciácia). Autor vysvetlil v čom spočíva identita Kristovej obete na kríži a eucharistickej obete. Prehľadné znázornenie rozdielov medzi stvorením, sviatostnou premenou a prirodzenou zmenou na s. 45 – 46 má veľkú výpovednú hodnotu.

V úvodnej štúdii je zrejmá autorova schopnosť konzekventne používať Akvinského terminológiu tak, aby boli zachované myšlienky anjelského učiteľa a zároveň bola zrozumiteľná aj čitateľom, ktorí nie sú doma v stredovekej teologickej terminológii. Autor má hlboké pochopenie látky, no je schopný udržať si aj kritický odstup, ako napr. na s. 56 pri Tomášovom alegorickom výklade užívania omšových obradov, alebo na s. 10, kde si uvedomuje, že „rôzne teologické a duchovné akcenty ovplyvňujú sviatostnú prax v jej konkrétnom prežívaní.“

Vysvetľujúce poznámky obsahujú celkovo o 904 poznámok pod čiarou. Za najprínosnejšie považujem vysvetľujúce poznámky, ktoré vysvetľujú centrálnu terminológiu používanú Akvinským. Cenné sú odkazy na iné miesta v Sume, ktoré sú relevantné pre pochopenie problematiky a vytvárajú predpoklad pre štúdium Akvinského teológie. Treťou kategóriou sú poznámky, ktoré odkazujú na patristické a scholastické pramene.

Celkovo možno povedať, že pre štúdium takého náročného textu ako je *Teologická suma* je nanajvýš užitočný kvalitný poznámkový aparát. Tým sa text stáva zaujímavým a užitočným aj pre študentov Akvinského teológie, ktorí nemajú znalosti latinčiny.

1. Posúdenie formálnej stránky

Predložená práca je vypracovaná veľmi pozorne. Jediné, čo by som poznamenal, je poznámka 27 na strane 19: „Lutheran Reformatio“.

2. Posúdenie úrovne spracovania teoretickej časti

Možno konštatovať, že práca je vypracovaná na vysokej úrovni. Autor svojou jasnou a pre pozorného čitateľa pochopiteľnou argumentáciou dokáže sprostredkovať komplexné a ucelené myšlienky Akvinského.

Autor v úvode každej podkapitoly predstavil hlavné myšlienky a potom postupne a logicky vysvetlil pojmy a systematiku Akvinského.

Obzvlášť povšimnutiahodné je autorovo doplnenie schémy esenciálnej identity obete kríža a eucharistickej obete na s. 35 (viď k tomu pozn. 92).

Poznámkový aparát je presvedčivým dokladom o autorovej kompetencii pri znalosti Sumy teologickej a Akvinského myslenia.

3. Prínos práce

Autorovi sa podarilo predložiť dielo, ktoré je obohatením teologickej knižnice čitateľov v Českej republike a na Slovensku a stane sa súčasťou štandardov pre štúdium teológie Tomáša Akvinského.

4. Otázky

Akvinský pri pojednaní o eucharistii venuje veľa pozornosti vzťahu Poslednej večere a utrpeniu a smrti Krista na Golgote. Aj keď pod „veľkonočným tajomstvom“ (napr. s. 64) rozumie aj Kristovo vzkriesenie, predsa sa v uvedenom traktáte objavuje málo úvah o význame vzkriesenia pre eucharistickú teológiu. Akú úlohu zohráva vzkriesenie Krista a jeho víťazstvo nad smrťou pre náuku o eucharistii?

V uvedenom traktáte je dôraz položený na Kristovu ľudskú prirodzenosť. (Napri. podľa STh III, q. 75, a. 1, corp. je cieľom obete Nového zákona, ustanovenej Kristom, aby obsahovala samého Trpiaceho nielen v znamení alebo obrazne ale *in rei veritate*. Táto prítomnosť je pri Akvinskom založená na filozofickom pochopení substancie (a akcidencie). Je podľa Vás správne tvrdiť, že k podobnému záveru by bolo možné dospieť aj v prípade náuky o *communicatio idiomatum* na rovine prirodzeností (a nie len persona)? (Vychádzam z predpokladu, že Akvinského kristológia z filozofických dôvodov *communicatio idiomatum* na rovine hypostatickej únie nerozvíja.)

5. Vyjadrenie k originalite

Z kontroly originality v programe Turnitin vyplýva, že ide o originálne dielo a nie je predložený plagiat. 20% zhody s www.cormieop.cz vyplýva z toho, že na uvedenej

internetovej stránke je o.i. aj preklad Teologickej Sumy. Pri porovnaní textov v systéme je však zrejmé, že kandidátska habilitačná práca obsahuje vlastný preklad.

6. Hodnotenie

Kandidát predložil originálne dielo, preukázal rozhľad v dogmatickej teológii a schopnosť vedecky pracovať s komplexným teologickým materiálom.

S ohľadom na uvedené skutočnosti a celkový profil kandidáta **hodnotím prácu veľmi kladne a odporúčam ju prijať k obhajobe.**

V Bratislave, 29. marca 2022

Prof. Ľubomír Batka, Dr. theol.
Právnická fakulta UK v Bratislave